

- "лотерея для стрілочників", то превенція його утворюється зі знаком мінус. І не можна звести вирішення цієї гострої проблеми тільки до покарання, тільки до діяльності міліції, якщо навіть вона діє вчасно, професійно, неминуче і законно.

Використана література:

1. Бужнов М.И. Ребенок из неблагополучной семьи. М.: 1988.
2. Голіна В.В. Попередження злочинності в Україні на сучасному етапі/ В.В.Голіна // Проблеми законності: Респ. міжвідомчий наук. зб. - 1999. - Вип. 40 - С. 164-172.
3. Гульден В.В. Мотивация преступного поведения психопатических

личностей // Криминальная мотивация. М., 1986.

4. Думко Ф.К. Злочинність серед неповнолітніх (сучасні тенденції, фактори, які впливають на її розвиток і попередження)/ Ф.К.Думко // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. - 1999. - № 1. - С. 16-22.

5. Єрмаков В.Д. Гуськов Н.М. Свинко ва Е.Н. Причины и условия способствующие преступности несовершеннолетних, М., 1986.

6. Кормшиков В.М. Кримінологія семейного неблагополучья. Перм, 1987.

7. Перепилиця Т.Г. Аналіз чинників та передумов злочинної поведінки підлітків у процесі соціалізації/ Т.Г.Перепилиця, Київський ун-т ім.Тараса Шевченка. Фак-т соціології та психології. -К 1999.-21с.

Мешерякова Н.М.

*Національний університет внутрішніх справ
здобувач кафедри цивільно-правових дисциплін*

ЮРИДИЧНИЙ ЗАХИСТ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ ЯК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Сучасна юридична наука і практика визнали своїм пріоритетним завданням розробку діючих механізмів захисту людини як безсумнівної соціальної цінності, як власника "статусу самоцінності" за І.Кантом. Звідси випливає його категоричний імператив, найважливіший висновок філософської науки: особистість може бути тільки метою, але ніколи не засобом здійснення чийось планів. Цей висновок визначає гідність людської особистості. Він закріплений як основний принцип ("людина - мета а не засіб")

міжнародного гуманітарного права в Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про цивільні і політичні права, Європейській конвенції про захист прав людини і основних свобод та в інших правових актах. Звідси з цього принципу випливають такі найважливіші природні права людини, як право на недоторканність, приватне життя, індивідуальну свободу, свободу совісті та ін.

Як на міжнародному, так і на національних рівнях державно-правового регулювання можна спостерігати відображення тенденції зростання

самоцінності кожної людини. Поняття "гідність людини", поряд із загально ліберальними цінностями, оперує втілення в міжнародно-правових актах, конституціях та інших нормативно-правових актах окремих держав. Загальна декларація ООН з прав людини від 10 грудня 1948 р. в ст. 29 оголосила, що: "при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки такі обмеження, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання та поваги щодо прав і свобод інших, а також задоволення справедливих вимог моралі, суспільного порядку та загального добробуту в демократичному суспільстві". Для виконання цих вимог у Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. зазначається, що всім громадянам України гарантуються права і свободи, передбачені Конституцією України та нормами міжнародного права, визаними Україною. Основний Закон нашої держави, який був прийнятий 28 червня 1996 р., закріпив ідею про те, що держава функціонує для людини, відповідає перед нею за свою діяльність, а не навпаки. Конституція України шляхом закріплення у ст. 3 положення про те, що життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність та безпека людини є найвищою соціальною цінністю, заклала принципово нові підвалини розвитку і зміцнення правової, демократичної, соціальної держави. Тим самим положення Конституції засвідчують намагання незалежної держави відійти від зверхніх поглядів на саму людину як гвинтика державного механізму та права людини, що були притаманні соціальній практиці СРСР, і визнати верховенство загальнолюдських цінностей, якими є і права людини, у тому числі й права на ім'я, честь, гідність та ділову репутацію, особисте життя та його таємницю, свободу пересування та місце проживання. Гідність людини - фундаментальне соціально-моральне джерело усіх без винятку її прав і свобод. Порушення будь-якого права чи свободи людини завжди призводить до пониження оцінки її гідності. Саме такий різновид неправомірної моральної шквали є найпоширенішим.

Поняття гідності як основної

характеристики людини посідає центральне місце у вченні про права людини. При цьому поняття гідності розбудовується за допомогою різних концепцій, в тому числі й християнського вчення про права людини. Християнське вчення виходить з безумовної цінності людини, визначаючи як незаперечне її гідність. Відповідно до теологічного розуміння сутності людини в основі її гідності лежить не якась невизначена цивільна гордість, марнославство, сподівання на власну неповторність. Навпаки, "гордість життєва" розглядається Біблією як один із трьох головних факторів гріха і всляк засуджується. В основі поняття "гідність людини" для віруючої людини лежить впевненість у тому, що вона є творіння Бога і внаслідок цього сумлінно служить іншим людям, подвижницькі, з задоволенням виконуючи найважчу, невдячну і небезпечну роботу.

Ідея людської гідності виступає основою прав особистості. Людина усвідомлює своє становище в суспільстві, в колективі. Їй притаманна самоповага і потреба в поважанні іншими людьми. Ця внутрішня самооцінка власних якостей, здібностей, світогляду, свого суспільного значення і є гідністю. Тобто гідність можна визначити як поважання високих моральних якостей в самому собі. Поняття гідності нерозривно пов'язане із самоцінністю - формою вияву центральним компонентом самосвідомості, тобто усвідомлення людиною себе самої як особистості: зокрема, усвідомлення своєї життєдіяльності у суспільстві, стосунків з іншими людьми, рис свого характеру, своїх вчинків, їх мотивів, цілей, своїх розумових, фізичних, моральних якостей.

Доцільним вважається визначити гідність людини як внутрішню оцінку людиною власної самоцінності, яка ґрунтується на об'єктивно існуючій цінності даної людини для інших суб'єктів.

Універсальною і, можна сказати, мінімально константною гідністю людини є її антропна гідність. Йдеться про гідність, якою наділена кожна людина без винятку, безвідносно до її індивідуальних особливостей та соціального статусу. В основу такої інтерпретації покладено так званий об'єктивістський

антропологічний підхід до розуміння гідності людини. Його втілено в міжнародно-правових положеннях, згідно з якими гідність людини є властивістю всіх членів людської сім'ї і всі люди є рівними у своїй гідності (про що йдеться, зокрема, у преамбулах до кожного з трьох актів, які складають Міжнародну хартію прав людини). Антропна гідність - самоцінність людини як біосоціальної істоти - є абсолютною, об'єктивно недоторканою, незайманою; вона не може бути об'єктом порушення. Оцінка саме такої гідності принижується у разі, коли порушується будь-яке право людини.

Сучасна вітчизняна юридична наука має приділяти все більшу увагу різноманітним проблемам юридичного захисту людської гідності та юридичного забезпечення прав людини. Права людини невід'ємні від соціальної діяльності людей, від їх суспільних відносин, способів буття особистості. Такі права, як право на життя, честь та гідність, недоторканість особи, свобода думок та переконань, автономія особистості тощо є необхідною умовою життя людини, а тому повинні бути визнані та охоронятись державою. Вперше в історії конституційного права України Основним Законом передбачено відшкодування моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням недостовірної інформації про громадянина та членів його сім'ї (ст. 32); незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень (ст. 56); безпідставним засудженням (ст. 62). Положення ст. 152 Конституції України також передбачають відшкодування за рахунок держави моральної шкоди, завданої фізичним і юридичним особам актами та діями, що визнані неконституційними. Відшкодування моральної шкоди за нормами

Конституції України, як нормами прямої дії (ст. 8), визначає основні принципи державної політики про пріоритет загальнолюдських цінностей та захист прав і законних інтересів юридичних осіб усіх форм власності. Проте лише конституційного проголошення тих чи інших прав недостатньо для їх ефективного здійснення та належного захисту, оскільки норми Конституції повинні підкріплюватися положеннями законів та підзаконних актів. Тому лише задіявши норми різних галузей права можна досягти практичного забезпечення всіх без винятку прав фізичної особи. Свою роль у цьому процесі покликане відіграти цивільне право, оскільки до предмета його регулювання поряд з відносинами майновими входять особисті немайнові, які опосередковуються відповідними правами. Останні складають певний блок, який входить до правового статусу особистості. Цей блок об'єднує основні права та свободи людини, що є складовими елементами цього статусу. Враховуючи те, що до теперішнього часу існуючий перелік прав і свобод людини був дуже вузьким, виходячи з положень Конституції України, до нього слід віднести права і свободи, які не розглядалися або розглядалися частково, що має наблизити національну правову систему до кращих світових взірців без втрати суто вітчизняних здобутків.

Перелік використаної літератури.

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р.;
2. Загальна декларація ООН з прав людини від 10 грудня 1948 р.;
3. Конституція України від 28 червня 1996 р.;
4. Проект Цивільного кодексу України;
5. Цивільний кодекс України від 18 липня 1963 р..